

Προς: Μέλη ΕΤΕΚ

Νέα αρχή στην διαδικασίες ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων μελετητικών υπηρεσιών και ευκαιρία διόρθωσης των κακώς κειμένων

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΥ ΓΛ/ΑΑΔΣ 104 «Υπηρεσίες Συμβούλων Μελετητών Οικοδομικών και Τεχνικών Έργων»

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Τα τελευταία χρόνια το επαγγελματικό τοπίο στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων μελετητικών υπηρεσιών νοσει. Η στρέβλωση που έχει δημιουργηθεί οφείλεται, όχι μόνο στις γενικότερες οικονομικές συνθήκες, αλλά και στην επιλογή ως κριτηρίου ανάθεσης της χαμηλότερης τιμής, την μη αξιοποίηση του χαρακτηρισμού μιας προσφοράς ως ασυνήθιστα χαμηλής, την έλλειψη τεχνογνωσίας, τη συνειδητή έκπτωση στην ποιότητα υπέρ της αγοράς υπηρεσιών σε εξευτελιστικές τιμές και την εν γένει άγνοια του ρίσκου που δημιουργεί αυτή η πρακτική για την ασφάλεια του κοινού και το δημόσιο συμφέρον.

Μεγάλο μέρος ευθύνης φέρουν βεβαίως και οι συνάδελφοι, προσφοροδοτώντας σε τιμές που σε καμία περίπτωση δεν ανταποκρίνονται στην εργασία που ζητείται και την αναμενόμενη ποιότητα και πληρότητα των υπηρεσιών που αναλαμβάνουν να προσφέρουν.

Ανάληψη Δράσης από ΕΤΕΚ και Γενικό Λογιστήριο

Στο πλαίσιο της στενής συνεργασίας του με το Γενικό Λογιστήριο, το Επιμελητήριο ανέλαβε πρωτοβουλία και εισηγήθηκε δέσμη ενεργειών για αντιμετώπιση του φαινομένου, που αποτελεί πλήγμα για την υπεύθυνη και αξιοπρεπή άσκηση του επαγγέλματος του μηχανικού, αλλά και για την ποιότητα υπηρεσιών και έργων. Ως αποτέλεσμα αυτής της συνεργασίας το Γενικό Λογιστήριο ετοίμασε και δημοσίευσε την Εγκύκλιο ΓΛ/ΑΑΔΣ 104 «Υπηρεσίες Συμβούλων Μελετητών Οικοδομικών και Τεχνικών Έργων».

Μέσω της εγκυκλίου καλούνται και τα δύο μέρη του προβλήματος, αναθέτουσες αρχές και μελετητές, να αναλάβουν την ευθύνη που τους αναλογεί και να ανταποκριθούν με συνέπεια και επαγγελματισμό στα υψηλά κριτήρια που πρέπει να χαρακτηρίζουν τις δημόσιες συμβάσεις παροχής μελετητικών υπηρεσιών.

Νέα σημαντικά εργαλεία για ανατροπή των στρεβλώσεων, εξορθολογισμός κοστολόγησης υπηρεσιών

Δύο είναι τα σημαντικά εργαλεία με τα οποία οπλίζει η εγκύκλιος αυτή αναθέτουσες αρχές και μελετητές:

- **Πίνακας εκτιμημένης αξίας συμβάσεων:** Το πρώτο είναι ο καθοδηγητικός πίνακας για τον υπολογισμό της εκτιμημένης αξίας των συμβάσεων από τις αναθέτουσες αρχές, ώστε να αντιμετωπισθούν οι στρεβλώσεις που δημιουργούνται λόγω λανθασμένης κοστολόγησης των υπηρεσιών που θα αποτελέσουν το αντικείμενο της σύμβασης.

- **Ανάλυση κόστους υπηρεσιών:** Το δεύτερο είναι η ενσωμάτωση πίνακα στοιχειώδους ανάλυσης (breakdown) κόστους υπηρεσιών στην προσφορά που υποβάλλει η ομάδα των μελετητών, για σκοπούς αντιμετώπισης των στρεβλώσεων που δημιουργούνται λόγω λανθασμένα χαμηλής κοστολόγησης των υπηρεσιών από τους ίδιους τους προσφοροδότες.

Αντιμετώπιση ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών

Με βάση την εγκύκλιο διευκρινίζεται επίσης ο μηχανισμός χαρακτηρισμού των προσφορών ως ασυνήθιστα χαμηλών.

Συγκεκριμένα στις περιπτώσεις που η τιμή προσφοράς αποκλίνει πέραν του 25% από την αρχική εκτίμηση (βάση του πίνακα), η προσφορά μπορεί να χαρακτηριστεί ασυνήθιστα χαμηλή και θα πρέπει οι Αναθέτουσες Αρχές να διερευνούν την επάρκεια για τις διάφορες εργασίες που απαιτούνται από τη σύμβαση, με βάση και τον πίνακα ανάλυσης των υπηρεσιών που υποβάλλουν οι προσφοροδότες. Με βάση τη σχετική Οδηγία και νομολογία του Δικαστηρίου Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, παρόλο που ο προσφοροδότης δεν περιορίζεται στο είδος των διευκρινίσεων τις οποίες μπορεί να δώσει, αυτές θα πρέπει να τεκμηριώνουν ότι η προσφορά του είναι ειλικρινής (genuine), λογική και βιώσιμη (sound and viable), αξιόπιστη και σοβαρή (reliable and serious).

Με δεδομένες τις πολύ σημαντικές αρμοδιότητες που έχουν οι μελετητές και την πολύ μεγάλη επίπτωση που μπορεί να έχουν τυχόν πλημμελείς υπηρεσίες ή η μη καταλληλότητα, πληρότητα και ποιότητα των παρεχόμενων μελετητικών υπηρεσιών, πάγια θέση του ΕΤΕΚ είναι πως μια τυπική αξιολόγηση του ρίσκου (risk assessment) από τις αναθέτουσες αρχές θα οδηγούσε στην απόρριψη της συντριπτικής πλειοψηφίας «ύποπτων» (suspicious) ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών.

Αξιολόγηση μελετητών - νέα δεδομένα

Πέραν των πιο πάνω, σημαντική είναι η αναβάθμιση του υφιστάμενου εντύπου (περιέχεται στα πρότυπα έγγραφα) για την Έκθεση Αξιολόγησης Απόδοσης Ανάδοχου Σύμβασης Υπηρεσιών Συμβούλου Μελετητή (Παρ III), το οποίο συντάχθηκε σε συνεργασία ΕΤΕΚ και Γενικού Λογιστηρίου, με στόχο να είναι πλήρες, δίκαιο και αντικειμενικό. Με βάση το έντυπο, τα βασικά κριτήρια αξιολόγησης θα αφορούν την παράμετρο του χρόνου και τους κόστους της σύμβασης των υπηρεσιών και της υλοποίησης του έργου, αλλά και παραμέτρους σε σχέση με την επάρκεια και ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών, την ποιότητα του έργου και τη συνέπεια και επαγγελματισμό των αναδόχων.

Η αξιολόγηση θα γίνεται από τριμελή επιτροπή και όχι αποκλειστικά από τον διαχειριστή της σύμβασης, ενώ σε περίπτωση που φανερώνει σοβαρές ελλείψεις, θα ενημερώνεται και το ΕΤΕΚ για εξέταση του θέματος βάση των αρμοδιοτήτων του.

Καθοριστικός ο ρόλος των Μελετητών

Είναι γεγονός πως αρκετοί συνάδελφοι δικαίως διαμαρτύρονταν και έθεταν θέμα πως η διαδικασία που χρησιμοποιούσαν οι αναθέτουσες αρχές με κριτήριο ανάθεσης τη χαμηλότερη τιμή οδηγούσε στην κατακύρωση συμβάσεων μελετητικών υπηρεσιών με εξευτελιστικές αμοιβές.

Στο σημείο αυτό ας σημειωθεί πως αυτό το απαράδεκτο φαινόμενο άσκησε αναπόδραστα έντονες πιέσεις και στις αμοιβές για τα ιδιωτικά έργα, δημιουργώντας έναν επικίνδυνο φαύλο κύκλο που υπονομεύει την ποιότητα των προσφερόμενων

υπηρεσιών, φαινόμενο ενάντια στο συμφέρον της Πολιτείας, του καταναλωτή, των αναθετουσών αρχών, και, βεβαίως, και των μηχανικών.

Είναι επίσης αντιληπτό πως αρκετοί συνάδελφοι επαγγελματίες μελετητές, οι οποίοι δεν ήθελαν να εμπλακούν σε τέτοιες διαδικασίες, απομακρύνθηκαν και δεν συμμετείχαν ποτέ σε διαγωνισμούς μελετητικών υπηρεσιών που δημοσίου, κάτι που οδήγησε σε έναν φαύλο κύκλο και εντέλει σε εδραίωση της απαράδεκτης και μειωτικής κατάστασης κατακύρωσης διαγωνισμών μελετητικών υπηρεσιών στα εξευτελιστικά ποσοστά της τάξης του 2,5 και 3% για το σύνολο των μελετητών.

Η παρούσα εγκύκλιος, η οποία είναι αποτέλεσμα μεθοδικής και τεκμηριωμένης εργασίας, αλλά και εκτενών διαβουλεύσεων ΕΤΕΚ, Γενικού Λογιστηρίου και Γενικού Ελεγκτή, σηματοδοτεί μια νέα αρχή και μία ευκαιρία βελτίωσης της υφιστάμενης κατάστασης

Ενόψει των πιο πάνω το ΕΤΕΚ καλεί τα μέλη του:

(α) να λάβουν υπόψη τους την παρούσα θετική εξέλιξη και να ενδιαφερθούν εκ νέου, υποβάλλοντας προσφορές σε διαγωνισμούς του δημοσίου,

(β) όταν υποβάλλουν προσφορά για έργα του Δημοσίου να αξιολογούν τις συμβατικές τους υποχρεώσεις, καθώς και τις αστικές και ποινικές ευθύνες που επωμίζονται, λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη τους τις εκτιμημένες αξίες σύμβασης της υπό αναφορά εγκυκλίου, και

(γ) να διατηρούν σε υψηλά επίπεδα το κύρος του επαγγέλματος, αντιστεκόμενοι σε προσεγγίσεις που οδηγούν στην απαξίωση και τον εξευτελισμό του.

Εάν η συντριπτική πλειοψηφία των μελετητών και μελετητικών γραφείων ανταποκριθούν στο κάλεσμα του ΕΤΕΚ, τότε αυτό θα είναι το πρώτο βήμα για τη βελτίωση της, ομολογουμένως κάκιστης διαδικασίας που εφαρμοζόταν μέχρι σήμερα. Εάν όχι, θα χαθεί η ευκαιρία και αυτό θα αποτελέσει την ταφόπλακα σε όποιες προσπάθειες ή τρέχουσες πρωτοβουλίες που στοχεύουν στην περαιτέρω βελτίωση των διαδικασιών που ακολουθούνται από τις αναθέτουσες αρχές για την προμήθεια μελετητικών υπηρεσιών.

Ενόψει όλων των πιο πάνω, το ΕΤΕΚ συνδιοργανώνει με το Γενικό Λογιστήριο δύο εκδηλώσεις στις 14 και 18 Σεπτεμβρίου 2017 στις 18:00 σε Λευκωσία (Εκπαιδευτικό Πολιτιστικό Κέντρο ΕΤΕΚ) και Λεμεσό (Πολιτιστικό Κέντρο ΣΠΕ Μόρφου) αντίστοιχα, όπου θα παρουσιαστεί αναλυτικά το περιεχόμενο της υπό αναφορά εγκυκλίου, αλλά κυρίως θα προβληθεί η εξαιρετική της σημασία και η προοπτική που διανοίγεται μέσω της έκδοσής της. Παρεμφερώς θα παρουσιαστούν και θέματα που αφορούν γενικότερα στις πρόσφατες τροποποιήσεις της νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων και στις συνεπαγόμενες αλλαγές στις διαδικασίες για την προμήθεια μελετητικών υπηρεσιών.

07 Αυγούστου 2017

*Σημειώνεται πως η Εγκύκλιος του Γενικού Λογιστηρίου είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα του στο σύνδεσμο <http://bit.ly/2u6WbNb>